

Kulturskolan magasin

NR 6.2015

EN TIDNING FRÅN KULTURSKOLERÅDET

**Marika
Lagercrantz:**

***Teatern
tillhör alla!***

**KULTURSKOLANS
MÖJLIGHETER**

Håkan Sandh om sin nya bok

**UNGA
LÅTSKRIVARE**

**Kulturskolerådet
& SKAP i nytt projekt**

**STAFFANSTORPS-
MODELLEN**

Musikskola i nya kläder

»Kulturens uppgift är att bevara oss mänskliga.«

*Inger Carlonberg,
Kulturskolerådets ordförande*

Lydig och olydig kultur

UNG OCH DUM eller smart och modig? Ja, det kan man undra. Kom att tänka på första gången jag på riktigt fick upplevelsen av att vara en missförstådd konstnär. Vi hade övat som galningar. Tre ungdomskompisar, som alla var på väg in i musikhögskolevärlden, hade fått ett uppdrag att spela på en större tillställning. Med spel-lust och skaparanda la vi timmar på ett arrangemang av en vacker vismelodi. Kvällen innan fick vi veta att någon av arrangörerna hört vårt genrep. Han blev irriterad och sa att det där fick vi inte spela. En sorglig visa i moll passade inte på en festlig sammankomst. Min snälla kompis blev lite orolig över mannens vredesutbrott. Vi kanske skulle ta en annan låt? Jag minns hur arg och upprörd jag blev. Vårt konstnärliga skapande ifrågasattes!

Kollisionen mellan någons förväntan på kulturella inslag och konstnärlig iver att uttrycka sig får vi nog leva med. När vi pratar om kulturutövande, nytta och nöje med det, kan det ibland bränna till i samtalen. Är kultur viktigt för sin egen skull eller mer ett verktyg för annat? Underhållning eller utforskande?

Lydig kultur som stryker medhårs och skapar trevnad till kaffet? Har sin plats, men kultur måste också vara kärvar och djärvare, våga resa ragg och peka på strukturer, samtidsmönster och missförhållanden. Kultur som är obekvä

och ifrågasättande. Passar inte alltid på fina kalas... Är inte så lydig i formen...

Mer än någonsin behöver vårt växande samhälle sånger, texter, drama och bilder som hjälper oss att finna orden och känslorna i en tid där verkligheter vi gärna velat vara utan knackar på köksdörren. Det behövs trygga forum där starka känslor och överväldigande frågor får utrymme utan politiska efterspel eller rop på psykisk akut. Här är sceniska sammanhang fantastiska forum.

Konstnärer och artister, både inbodda och nytillkomna, både kända och okända kommer att behövas. För att skapa rummet av samhörighet och tillit. Som berättar för oss vilka vi är och vilka vi kan bli tillsammans. Något som förenar den längtan vi bär på, att hitta någon antydning till meningsfullhet med våra liv, att få känna samhörighet och betyda något för någon.

Kulturens uppgift är att bevara oss mänskliga.

I DETTA NUMMER

- 7. Håkan Sandh om sin nya bok
- 10. Staffanstorps musikskola
- 14. Möt Marika Lagercrantz
- 18. Kulturskola på recept
- 20. Unga låtskrivare

Bagatell musikprodukter

Livstids Garanti på teleskopnotställ och vagnar

Nyheter från Bagatell

Med våra nya "Teleskop Harmony" från **Manhasset** kan man lagra 25 notställ i rad på bara två meter. Perfekt för de trångbodda. I övrigt samma geniala konstruktion som våra övriga Teleskopnotställ dvs. Inga skruvar, bara att trycka och dra. Vagnar finns som tillbehör. **10 års garanti.**

Teleskop Harmony

lilla Gaspallen

En ny Pianopall från Bagatell. Något mindre och smidigare än storebror, men absolut lika stabil och solid.

pris: 1800 kr exkl. moms
sittdyna: 50 x 33 cm
Höjd: 42-60 cm

Kontakta oss på:

info@bagatell.se
Tel.: 013-527 50
www.bagatell.se

Manhasset

Bagatell 1

en vagn kommer lastad...

- Med världens mest sålda notställ
 - Liten vagn + 12 notställ – 7500 kr (exkl. moms)
 - Stor vagn + 18 notställ – 10 000 kr (exkl. moms)
 - Marknadens mest praktiska och prisvärda vagn och notställ
- Läs mer på **Bagatell 2**

Bagatell 2

köp 6 betala för 5
Teleskop T

Världsledande – med bl.a. 85 % av den amerikanska marknaden och 75 % av den franska. Inga skruvar – bara att dra upp och ner. Snygg design som passar i alla miljöer. Finns i olika modeller från 595 kr (exkl. moms)

Bagatell 3

KLAVERNOSTÄLL

450:-

"Nothajen" slukar alla dina notblad, böcker och pärmor. Köp 4 betala för 3.

Bagatell 4

ORKESTER/ KÖRSTOL

Prova Bagatells sittriktiga orkester/körstol. "Sitt" finns med fasta ben eller med justerbara fram- och bakben. Staplas smidigt på våra vagnar.

Bagatell 5

Akustikskärmar

Skydda elevernas hörsel i tid! Möblera om på några sekunder med vårt flexibla plexiglassystem.
- Akustikskärm för orkester, slagverk, brass, etc. 2595 kr (exkl. moms)
- Paketpris: 3 set för 6900 kr (exkl. moms)
- Akustikskärm på notställsfot 1080 kr (exkl. moms)

Bagatell 6

PIANO- GASPALLEN standard

Sluta skruva!
Pianopall med dubbla gasfjädrar höjer och sänker stolen som vilken kontorsstol som helst. Stabil stryktålig stålkonstruktion med stoppad sits.

Gaspallen ergo med justerbar lutning.

Garanti 10 år på

Flygel- och pianomedar

Passar till alla pianon och flyglar. Kullagrade dubbelhjul av hög kvalitet. Mycket enkelt att montera för den som är lite händig (bruksanvisning medföljer). Instrumenten kan sedan lätt flyttas av en enda person.

Medar flygel

Medar piano

pris: 2995 kr till en flygel (exkl. moms)
pris: 695 kr till ett piano (exkl. moms)

Bagatell 8

Teleskop Dirigent Regal

Flagskeppet bland våra dirigentnotställ. Här finns allt som en dirigent kan önska sig. Som alla våra "Teleskop" finns inga skruvar – alla inställningar sker sekundsnabbt och kan ändras under pågående spel. En generös hylla med plats för div. tillbehör. De dubbla benen gör "Dir Regal" till det stadigaste av stadiga. En ny finess: Bakom skärmen finns ett extra fack för övriga partiturer och stämmor. Välj till vår "strålände" belysning.

pris: 2000 kr (exkl. moms)

Bagatell 9

orkester/ körpodier

Flexibelt lättvikts podie-system i aluminium för scenbyggeri med obegränsade möjligheter. Alla benlängder med snabbkoppling.

Notmattan

"Att lära sig noter med hela kroppen."

En kreativ metod för att introducera notläsning för yngre elever.

Sparta System AB

www.spartasystem.se

VÄLKOMMEN TILL BARNENS MUSIKBUTIK PÅ NÄTET!

Barnens musikbutik.se

BARNVISOR ■ RYTMINSTRUMENT
KLANGSPEL ■ BLÅSINSTRUMENT
STRÅNGINSTRUMENT ■ PRESENTARTIKLAR
TILLBEHÖR med mera

www.barnensmusikbutik.se

Lilla Akademiens Musikgymnasium & Pre-College

- Spetsutbildning i musik!

Informationskvällar:
ons 25 november (Gymnasium)
mån 1 februari (Gymnasium)
ons 6 april (Pre-College)

Öppet Hus

16 januari

För mer information om vår utbildning,
konserter, antagningen eller skolan
besök:
www.lillaakademien.se

Musikerutbildning Vänersborg

Estetiska programmet, spetsutbildning (MUV)
Birger Sjöberggymnasiet

- Klassisk profil
- Jazzprofil
- Sångprofil

Musikerutbildning Vänersborg

Vill du komma och skugga? Vill du ha en gratis provlektion?

För mer information kontakta:

Gitte Marcussen
Verksamhetsledare
gitte.marcussen@kunskapsforbundet.se
0702 125216

BLI SÅ MYCKET DU KAN.

– Det blir en spännande utveckling och vi ser fram emot att få utbilda ledare i kulturskolan, säger Lars Svedberg, Karlstads Universitet som arbetar med utbildningen tillsammans med Gudrun Holmdal.

REKTORSUTBILDNING FÖR KULTURSKOLA PÅ PLATS

Ny ledarutbildning startar 2016

EN BRA LEDARUTBILDNING på högskolenivå för kulturskolan har länge efterfrågats. Nu är den på plats! Karlstads Universitet öppnar 2016 en ny ledarutbildning för kulturskolan!

Utbildningen är en tvåårig befattningsutbildning och riktar sig till verksamma ledare vid musik- och kulturskolor. Den är i huvudsak förlagd till Stockholmsområdet och omfattar 16 dagar per år – de flesta på internat.

Utbildningen ger 30 högskolepoäng på avancerad nivå. Innehållet i utbildningen är jämförbart med det statliga Rektorsprogrammet för det offentliga skolväsendet. Priset för utbildningen blir cirka 18 000 kr per termin.

– Vi har haft väldigt positiva

erfarenheter av våra ledarutbildningar och jag är övertygad om att kommer att få till en ledarutbildning som matchar kulturskolans behov, säger Lars Svedberg vid Karlstad Universitet, som är ansvarig för utbildningen

Målet är att man efter kursen kan visa förmåga att som chef och ledare motivera, initiera och leda skolans utvecklingsprocesser på ett strategiskt sätt samt visa förmåga att uttrycka skolans visioner inför framtiden. Vissa delar av kursen kommer att samköras med rektorsutbildningen för folkhögskolor.

Anmälan sker via Karlstads Universitets hemsida där mer information också finns.

Mer information: www.kau.se

Revolution i pianovärlden

BLOCKPIANO är en ny app för iPad. Med BlockPiano kan 1 till 3 elever spela trestämmig musik på samma iPad och med 5-8 iPads kan en hel klass öva rytmik och uppträda tillsammans. BlockPiano hjälper dig också att spela samma låtar med ett riktigt piano. Appen fungerar fint både för skolklasser och för gruppundervisning i piano. För pianoelever kan det också vara ett trevligt samspelsprojekt.

– Det finns egentligen inga andra appar som gör detsamma! Det blir skoj och lekfullt för eleverna. Jag tycker själv att det är något av en liten revolution i pianovärlden, säger Mika Westerlund som är projektledare.

Mer information finns på: www.blockpiano.com

Nordiska strategier för barnkultur

DANMARK har under 2016 ordförandeskapet för det officiella nordiska samarbetet i Nordiska ministerrådet. Danmark har valt att satsa på barn- och ungdomskultur. I oktober skedde en konferens kring kulturskolan i Ålborg och i november ordnades en träff om nordiska strategier för barnkultur i Skuespilhuset i Köpenhamn. Konferensen väckte stort intresse och drygt 250 personer deltog. Den danska kulturministern Bertel Haarder öppnade konferensen och professor Anne Bamford var keynote speaker. Kulturskolerådets generalsekreterare Torgny Sandgren var även på plats och föreläste om kulturskolorna i Norden samt möjligheter med nordisk samverkan.

– Vi ser gärna ett riktat program från Nordiska ministerrådet för att stärka kvalitet i kulturskolan. Konkret kunde det handla om ett kompetenslyft för pedagoger/ledare, insatser för att stärka breddat deltagande eller en satsning på talangutveckling, säger Torgny Sandgren.

ORKESTERJUBILEUM

Respons sinfonietta fyller 10 år

DISKUSSIONEN om orkesterinstrumentens kris är aktualiserad med jämna mellanrum. Torbjörn Nilsson rådde läsa ett inlägg från en professionell hornist som uppmanade »gräv där du står!« Precisa det borde vi göra, tänkte Torbjörn, och började gräva ur gömmorna i kultur- och musikskolevärlden; upprätthållandet av spel-skickligheten, fortbildningen för pedagogerna, mötesbehovet kollegor emellan, behovet av musikaliska förebilder för eleverna, spel och lyssnarbehov av orkestergenren. Efter att Torbjörn också tittat på behovet av samarbetsprojekt på

länsnivå och behovet av att synliggöra pedagogerna i musiksvärgen så föddes idén till pedagogernas egen symfoniorkester.

Tillsammans med Sigtuna kulturskola 2005 formades Respons sinfonietta. Under de gångna tio åren har pedagoger från Danderyd, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Sigtuna, Solentuna, Solna, Stockholm, Vallentuna, Norrtälje, Upplands-Väsby, Uppsala och Österåker deltagit i orkestern. Nu fyller orkestern 10 år och det har firats med jubileumskonserter under hösten.

Läs mer:
www.responsinfinietta.se

Rikskonferens i Luleå

PÅ RIKSKONFERENSEN 2016 får du träffa kulturminister Alice Bah Kuhnke, Monica Lindgren, Robert Wells, Marika Lagercrantz, Pia Kronqvist, Anna Serner och Stefan Forsberg. Temat är samverkan. På olika seminarier får du ny kunskap hur kulturskolan kan samverka med andra kommuner, föreningar, grundskola och institutioner. Du anmäler dig på kulturskolerådets hemsida.

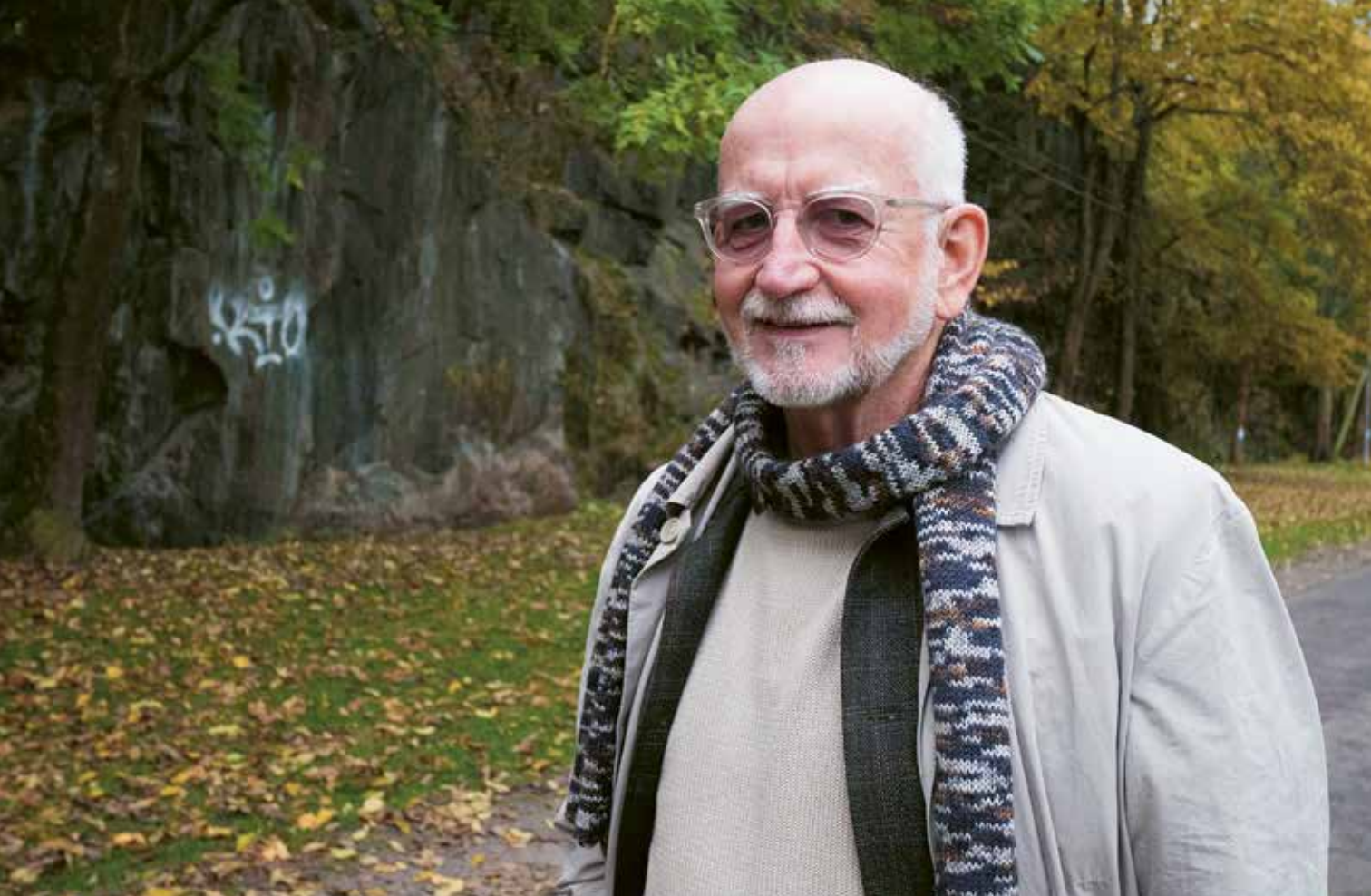
Ny metodbok om jämställdhet

KULTURSKOLERÅDET har samlat erfarenheter från projektet *Kulturskola på lika villkor* i en handbok. Här finns metoder, arbetssätt och exempel på hur man kan arbeta med jämställdhet och normkritik i kulturskolan. Handboken finns gratis på Kulturskolerådets hemsida.

Besparingar på kulturskolan

BESPARINGAR har i vissa kommuner drastiskt påverkat kulturskolan. I Vilhelmina togs nyligen beslut om att helt lägga ner verksamheten och i Vimmerby görs kraftiga nedskärningar som betyder att verksamheten får prioriteras om i grunden och att de går från 6 till 2 pedagoger.

ERIK DOMELLÖF

PIONJÄREN

HÅKAN SANDH LÄMNAR ÖVER MED 4 ÖNSKNINGAR

Håkan Sandh var med och byggde en av landets första kulturskolor, på 1980-talet. Efter två rektorskap och ledarjobbet på Kulturskolerådet lämnar han över pinnen.

Han gör det i en bok som summerar kulturskolebygget och pekar ut fyra heta önskningar för framtiden.

text Roland Cox, foto Torgny Sandgren

– **DET SAKNADES EN SAMLAD** beskrivning av kulturskolorna, förklarar Håkan Sandh enkelt när vi slår oss ner med kaffe och kaka i hans och hustrun Gunillas trivsamma lägenhet söder om Folkungagatan, Södermalm, Stockholm.

Därför skrev han »Kulturskolorna – lika och unika« som kom från tryckeriet i dagarna. Och för att han som pensionär fått tid att göra det, förstås. Han ses fortfarande dyka upp i olika sammanhang med Kulturskolerådet, men glezare, och det har blivit långsammare morgnar, mer eget gitarrpopande och dessutom studier i musikpedagogik för intressets skull. →

Boken inleds med en berättelse om hur musikskolan blev kulturskolan, en story som väntade på att berättas. Det har blivit historia, det där som han själv var med om på 1980-talet.

Efter socionomplugg och en kort period som förskollärare och musiklärare hade han hamnat i Södertälje som kultursekreterare. En lokal kommunaldelsreform delade upp administrationen i småbitar och ökade paradoxalt nog behovet av en central kulturkraft.

Ett svar på detta var uppdraget som Håkan Sandh fick: Att över en sommar rita ett förslag på en Kulturskola. Den skulle inrymma alla kulturformer och dessutom erbjuda evenemang.

Det fanns liknande embryon i bland annat Härnösand, Eslöv, Eskilstuna och Solna, men Filipstad och Södertälje gick i bräsch.

– Det var en tidsända. Det talades mycket om Reggio Emilia. Man började mer och mer lyfta fram barnens eget skapande, det blev mer av att skriva låtar än att bara spela andras, minns Håkan Sandh.

NU SATT UTREDAREN själv som rektor i Södertälje. Den bredare inriktningen manifesterades i uppsättningar som vävde samman både bild, musik, teater och dans. Det blev flera musikaler och dansföreställningar, ibland till nykomponerad musik och nyskrivna libretton som engagerade proffs utifrån och de egna lärarna.

En av de största satsningarna var den miljövänliga »Sopoperan Underbarnet« på 90-talet, med musik av makarna Dominique, professionell regissör och scenograf, och uppemot 150 kulturskoleelever sjungande och dansande på stans soptipp.

Sådant ryms näppeligen i en musikskola, men väl i en kulturskola.

Att få vara med i ett fantastiskt sammanhang och att få skapa själv ger eleverna drivkraft för att vilja traggla med tekniken, menar Håkan Sandh.

Efter rektorsjobb i Solna kom han för dryga tio år sedan till Kulturskolerådet där han kunde fortsätta att driva den här utvecklingen.

Bokens första, historiska del visar fotspåren i snön bakåt. Den andra delen pekar framåt i en

konsekvent riktning. Håkan Sandh lyfter fram fyra saker som han menar behövs för att skapa morgondagens kulturskola.

FÖR DET FÖRSTA argumenterar han för sammanhållna kulturskolor där olika konstarter och genrer ryms och samverkar. Han ser en kulturpolitisk risk i att låta eleverna spridas på olika anordnare.

– Ja, om man ska jobba vidare med kulturskolebegreppet kan man inte dela upp det så att en skola håller på med musik, en annan med teater,

en tredje med bildkonst. Eller som i Nacka, att en skola har klassisk musik och en har rockmusik.

– Det är en poäng att valen sker inom skolan, inte mellan skolorna. Hur ska barn få reda på vad som finns om de inte möter även det oväntade?

– Om man ser det här bara som en kursverksamhet där man lär sig ett hantverk så försvinner hela den delen. Jag ser en risk att det går

åt det hållet i vissa kommuner, om än inte så många, säger Håkan Sandh.

FÖR DET ANDRA vill han se kulturskolor som är öppna hela året, hela veckan, alla dagar, på fritiden. Det är en tillspetsning för att markera att kulturskolan inte ska ses som en utväxt på grundskolan. Han argumenterar för en kulturskola som i grunden står fri, som verkar i eget mandat. Ungefär som idrotten.

– Vilket fotbollslag ser sig som en del av grundskolan?

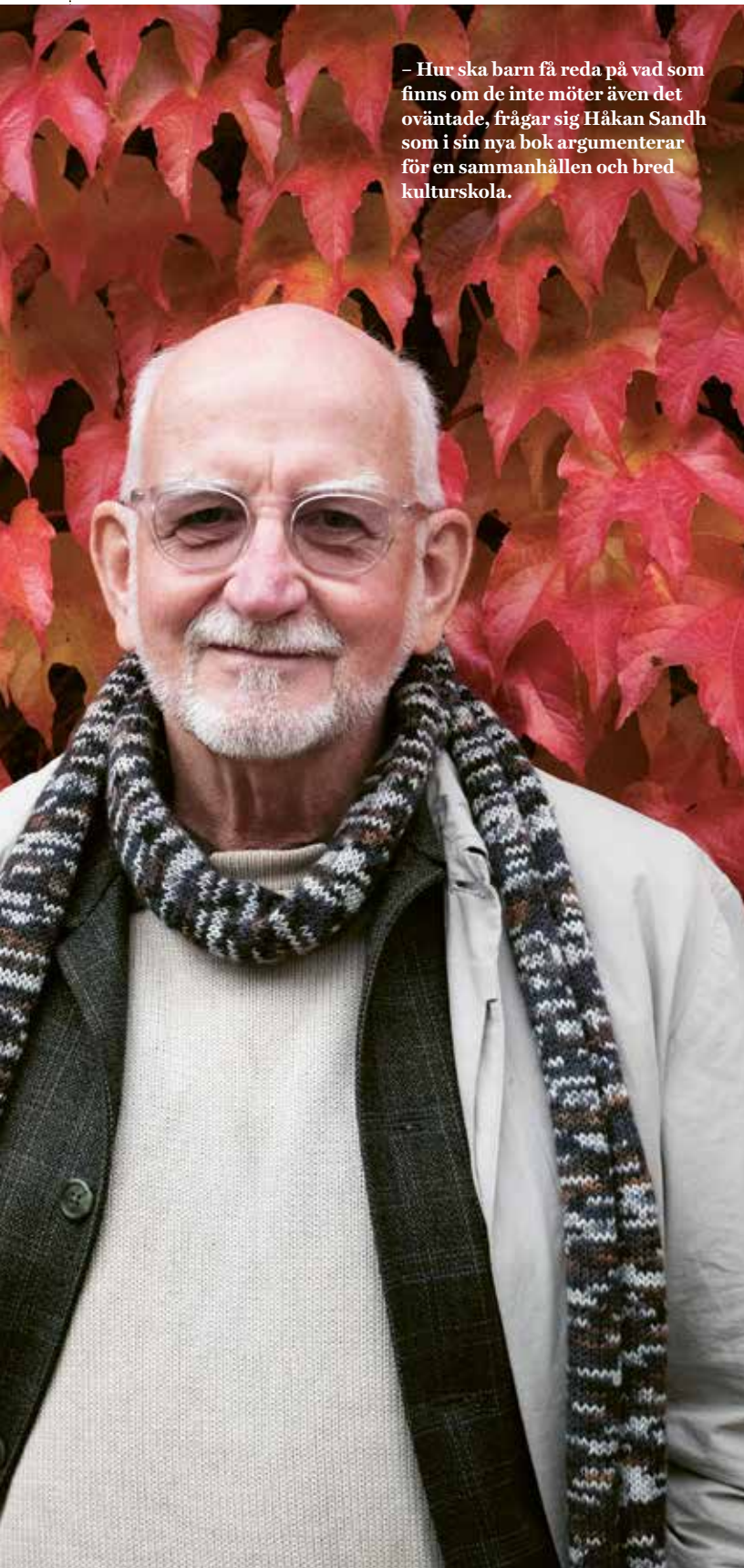
– Historiskt har kopplingen till grundskolan varit ogenomtänkt och oartikulerad. Snarast har det vuxit en samverkan baserad på att grundskolan hade lokaler.

FÖR DET TREDJE betonar Håkan Sandh att kulturskolan måste fungera både lokalt, regionalt och nationellt.

– Kulturskolor i väldigt små kommuner har inte en chans att hålla vare sig bredd på uttrycksformer eller djupare kunskaper i alla ämnen. Även om lärare är jätteduktiga och kan börja undervisa i sju instrument så kommer de till en nivå där det inte funkar längre, säger han.

Då behövs regionalt samarbete, och när dans-

– Hur ska barn få reda på vad som finns om de inte möter även det oväntade, frågar sig Håkan Sandh som i sin nya bok argumenterar för en sammanhållen och bred kulturskola.

eller bildeleverna blir ännu mer avancerade krävs det nationella resurser, en brygga mellan kulturskolan och högskolorna, menar Håkan Sandh.

DET FJÄRDE UTROPSTECKNET handlar om breddning, att alla konstformer ska få plats.

– Det behövs en satsning på de mindre ämnena för att de ska komma ifatt. Det pratas om det svenska musikundret, men när man pratar om hur den statliga filmpolitiken ska byggas från grunden så inte sjutton pratar man om kulturskolan. Det borde man göra.

Det finns många fler utropstecken i Sandhs bok, förstås. Han resonerar också om behovet av utbildningsvägar formade just för kulturskolornas behov, och bättre chefsutbildning. Han argumenterar också för en mer medveten målstyrning från politikerna.

– Om man ska få utveckling så krävs att politikerna har en idé om vad man vill med verksamheten.

Den pågående statliga strategiutredningen bör leda åt det hållet, hoppas han. Inte detaljreglering eller läroplaner, men gärna en ramlag ungefär som för biblioteken.

I hans undertext finns ett ideal om utveckling i frihet. »Utbildning« kan ses som något som går från punkt A till punkt B, till ett på förhand givet hantverk. För kulturskolans del förordar Håkan Sandh »bildning«, enligt denna definition:

– Att själv få söka sig fram och ta reda på vart man vill gå. ■

Håkan Sandh

Ålder: 67 år

Bor: På Södermalm i Stockholm

Familj: Gunilla Sandh

Senast lästa bok: *Guldgåsen* av Stieg Trenter

Senast skrivna bok: *Kulturskolorna – lika och unika*

Lyssnar på: Just nu letar jag efter Per »Texas« Johanssons senaste skiva på Spotify

Three black musical notes are mounted on the wall above the door. The first is a single eighth note, the second is a beamed eighth and sixteenth note, and the third is a quarter note.

MUSIKSKOLAN

A photograph of the entrance to a music school. A white door with a glass panel is set into a light-colored, slightly weathered wall. Above the door, the word 'MUSIKSKOLAN' is written in a dark, arched font, flanked by three musical notes. To the right of the door is a small, round, black light fixture. A concrete path leads to the door, and a wooden railing is visible on the left. The text 'MARIMBOR & CHECKAR I STAFFANSTORP' is overlaid in large, white, bold letters at the bottom of the image.

**MARIMBOR & CHECKAR
I STAFFANSTORP**

Kulturskolor finns i nästan alla Sveriges kommuner. Men ingen är helt lik någon annan. Olika ämnen, olika ekonomiska grunder, lokala specialiteter. I »Landet runt« gör vi nedslag från norr till söder. Tipsa oss gärna om era särdrag och satsningar! Den här gången tar vi en närmare titt på Staffanstorps musikskola!

text & foto Håkan Sandh

STAFFANSTORP är en liten kommun mellan Lund och Malmö. »Framtidens kommun« står det på hemsidan. Kanske det. För mig, och många inom kulturskolevärlden, förknippas den med två saker. Marimbor och checkar.

Jag har bestämt träff med Lena Forén Naranjo – chef för Staffanstorps Musikskola. Först lite rundvandring. Det före detta värmeverket ligger centralt och blev ombyggt för några år sedan. Nu innehåller det flera övningsrum, personalrum, expedition och en större ensemble/konsertlokal. Här sker en hel del av undervisningen, men mycket sker också i den andra tätorten i kommunen, Hjärup, och på grundskolor. En ganska typisk situation för en kulturskola. Typisk är också en brist på lokaler. Lena hoppas att verksamheten till nästa år skall kunna koncentreras till två lokaler i Staffanstorp.

Det är nödvändigt att få till bättre lokaler där vi kan ses och arbeta tillsammans, menar Lena. Vi som jobbar här måste ju kunna ses. Inte nog med att vi arbetar olika tider – vi arbetar i olika lokaler också. Det finns en övertro på att vi skall kunna vara i skolans lokaler efter ordinarie skoldag. Alla som arbetat inom en kulturskola vet att det inte är så enkelt.

Jag får också snart klart för mig att detta är en kommun där det inte finns den sedvanliga krissituationen för blåsinstrument.

Hur kan det komma sig, undrar jag.

– Vi har förberedande brasslek och det kan vara en av flera orsaker. En annan att vi jobbar med att alla ensembler skall ha en tydlig progression. De får »uppgifter« i form av konserter. Det skall vara tydligt vad man ger sig in i. För elever men också för föräldrar. Vi har flera blåsorkestrar men också en folkmusikensemble och kammarmusikensembler. Ett grundskoleprojekt med rytmik och brass i en årskurs 1 finns också. Det är till en del rekrytering men även ett sätt att visa på musikens betydelse. (De får annars all sin klassmusik i årskurs 2 och 3. Skolan betalar kulturskolans timma.) Vi har också gott om stråk underifrån. Många har bara spelat ett eller två år.

Varför startade ni marimbaundervisning?

– Den startades 1998 med att Peta Axelsson, piano- och marimbapedagog, och Christina Aurell, dåvarande musikledare, började med ensemblespel för pianoelever för att dessa skulle få en naturlig grundpuls i sitt musicerande. Efter några år anställdes Anna

Lundmark som förutom att vara cellopedagog också var rytmikutbildad och trakterade djembetrumma. Den afrikanska avdelning växte till att det nu finns ensembler i alla åldrar. I den »första kullen« elever fostrades även den handfull »ungdomslärare« som var en stor hjälp i uppbyggandet av verksamheten. Sedan hösten 2014 har en av dem, Hanna Ringdahl, nu tagit över rodret och bygger vidare!

Och hur var det nu med musikchecken?

– Staffanstorp införde den för två år sedan. Förebilden finns i Nacka kommun. Det betyder att kommunen auktoriserar flera utförare. Idag finns det ytterligare fem. En av dem har inga elever än. Två är Lunda-baserade, en är en rockskola med verksamhet i flera kommuner och en är en kulturgrundskola som också har frivillig musikverksamhet främst för de egna →

Lena Forén Naranjo – chef för Staffanstorps Musikskola.

eleverna. Tillsammans har de ca 100 elever. Kommunala musikskolan har drygt 750. Vi kan nu ta in så många elever vi kan i åldern 7-19 år. Det har betytt drygt 100 fler elever för oss sedan checksystemet infördes. Med de nya aktörerna har kommunen ökat elevantalet med ca 200, 30 procents total ökning.

– Jag jobbade hårt för att ensembleundervisning kostnadsfritt skulle ingå i en check för ämneskurs. Vi hade sett den tråkiga utvecklingen för orkestrar i Nacka musikskola. Vi lyckades också med att få till ett sådant system. Därför har vi pianoensembler, gitarrensembler och sångarna deltar i körer. Lärarna är väldigt duktiga på att hitta olika slags lösningar så att exempelvis pianoeleverna får spela med andra instrument. Trots att lärarna här arbetar 20-80 procent klarar de ensemblesidan.

Finns det många elever som inte vill vara med i en ensemble?

– Jag skulle säga att det istället är en del elever som inte kan vara med. Alla ungdomar idag har mycket för sig och det gäller att få ihop scheman så

Staffanstorps konsthall visar en utställning gjord av Kultursentrum Skåne från grannstaden Lund.

att man kan träffas. Lärarna försöker uppmuntra alla att delta och skickar elever mellan varandra så att tiderna skall passa bättre.

Det låter väldigt bra i mina öron att alla skall få vara med i en ensemble. Men då finns det kravet också på de andra aktörerna?

– Nej.

Varför då?

– Det får du fråga någon som bestämt att det skall vara så.

Hur tycker du att er egen verksamhet här på musikskolan har påverkats av checksystemet?

– Det positiva är att vi kan ta in alla som söker. Under

förutsättning att jag kan ordna med lokal och pedagog. Oftast är det mest svårigheter på lokalsidan. Att ordna pedagoger har inte varit något problem hittills. Det här upplägget har ju kostat kommunen mycket pengar, och det är klart att jag funderat på om detta var det bästa sättet att uppnå det man gjort.

Är det tack vare närheten till musikhögskolan i Malmö som ni hittar bra lärare?

– Ja, det kan det vara. Inte långt från Malmö och nära Lund. Många kan tänka sig att komma hit och jobba bara någon dag i veckan. Nu gick den sista studenten från gamla IE-utbildningen ut från Malmö i

Fakta

Invånarantal: 23 000

Politisk majoritet: M, FP, C och KD

Budget 2015: 6 805 tkr

Ämnen: Ämneskurser: blockflöjt, tvärflöjt, klarinett, saxofon, trumpet/kornett, valthorn, baryton, trombon, tuba, trumset och slagverk, fiol, cello, piano, dragspel, keyboard, solosång, gitarr, elgitarr, elbas samt instrumentspel för dig som har särskilda behov.

Gruppkurser: (4-12 elever): Musikintensiven, instrumentlek (blockflöjt, tvärflöjt, saxofon, brass, cello, fiol, gitarr, trummor), afrikansk marimba och djembetrumma, sånggrupp (7-9 år) samt rockband. Dessutom olika typer av ensembler.

Stor grupp (>13 elever): blåsorkestrar och storband, stråkorkestrar, folkmusik, körer (4 st inklusive en vuxendankör).

Elever: 773

Pedagoger: 24 på sammanlagt 11,5 heltidstjänster.

Avgift: Ämneskurs instrument inkl orkester: 1200 kr/termin

vår, så nu står vi inför ett nytt läge. Det blir en annan typ av pedagog som kommer ut nu. Jag tror inte på den nya utbildningen inom vårt område. Det var anledningen till att jag själv slutade arbeta på Musikhögskolan för ett par år sedan. Så nu hoppas vi på den nationella strategin. Kul att den har kommit så långt som till en utredning nu.

Vad är det som du tycker borde ändras om vi får till en ny lärarutbildning för kulturskolorna?

– Att lärarna får en djup identitet i en uttrycksform. Och hög svansföring. Jag vill ju gärna att det blir fler konstformer, men pratar vi om musik så tycker jag att det är viktigast att läraren behärskar sitt instrument. Inte i en specifik genre – jag tycker inte om att prata genrer – utan att man är trygg i själva instrumentet. Det måste också finnas en flexibilitet i tänkandet; vad man lär ut, hur man lär ut det och var man lär ut det. Det finns digitala lösningar för dis-

»Lärarna som har de klassiska orkesterinstrumenten måste ut och möta barnen öga mot öga och låta dem pröva dem.«

tansundervisning. Hur kan jag använda det? Vad kan jag inte använda det till? Den typen av frågor måste alla funderat på. Flera av de nya lärarna här hade inte någon större erfarenhet av undervisning när de kom hit, men de är så trygga i sitt eget utövande – och intresserade av att dela med sig av det – att de har fungerat fantastiskt bra. Det är en typ av närvaro som krävs. Det är nyttigt med metodik, men du måste också kunna tänka själv och förstå sammanhang. Den

sortens kunskap är inte enkel att få på en musikhögskola. Där finns så många kurser i olika ämnen istället för en fungerande helhet.

Tror du att det kommer studenter till en ny lärarutbildning?

– Bra fråga. Vi kommer även framöver ha elever som vill gå hela vägen med sitt instrument. Till slut vill de dela med sig. Jag tror en del av dem kan bli bra lärare.

Är vi för rädda för musiker som lärare?

– Jag är ju musiker från början så jag har aldrig förställt frågan. Väldigt många som »bara« gått lärarutbildningen har också blivit musiker. Det upplägg som finns med LIM, Lärare i musik, i Malmö är bra. (Motsvarar KPU - Kompletterande pedagogisk utbildning på andra skolor) Först tre års kandidatutbildning i musik. Sedan 1,5 år pedagogutbildning ovanpå. Idén är bra. Studenterna kan först snöa in på instrumentet och har sedan valfrihet hur de vill fortsätta. Antingen väljer de en master på instrumentet eller väljer de att bli lärare. LIM är också till för musiker som jobbat länge.

Vad är den mest centrala frågan för alla landets kulturskolor?

– Det är lärarförsörjningen. En andra fråga är hur vi skall hålla uppe en bredd på instrumentsidan. Jag ser det som mest centralt, mer idag än för tio år sedan, att föräldrar och barn kan förstå vad det är de väljer emellan. Lärarna som har de klassiska orkesterinstrumenten måste ut och möta barnen öga mot öga och låta dem pröva dem. Det är det enda som betyder något. ■

»DET TALADE ORDET VAR EN LIVSNÖDVÄNDIGHET«

MARIKA LA

Hon har spelat på alltifrån gator och torg till Dramatens stora scen. Men det synsätt som har präglat skådespelaren och tidigare kulturrådet Marika Lagercrantz yrkesliv – att teatern tillhör alla – grundlades redan under barn- och ungdomsåren på Vår Teater.

text Lisa Boda

ÅRET VAR 1960 och sexåriga Marika Lagercrantz gladda sig åt att spela blålocka i en Elsa Beskow-uppsättning på Vår Teater. Men i sista stund blev pojken som skulle spela huvudrollen sjuk och lilla Marika fick kliva ur den fina kostymen och rycka in.

– Mamma sade att det var fint med huvudrollen, men jag tyckte att det var jättetråkigt. Men redan då förstod jag att jag var tvungen att ställa upp eftersom teatern först och främst är kollektivet och berättelsen, säger hon när vi hittat ett folktomt hörn på ett kafé.

Marika Lagercrantz kom över blålockebesvikelsen och tog sedan bussen från hemmet i Solna till Vår Teater på Medborgarplatsen minst en gång i veckan ända till att hon fyllde nitton. Förutom att verksamheten innefattade allt som hör teatern till – musicerande, kostymskapande, scenografi – fungerade Vår Teater på den tiden som en ungdomsgård, en kreativ fristad fjärran

den avskydda skolmiljön där hon upplevde att alla skulle tvingas ner i samma trånga mall.

Och det är med stor värme som Marika Lagercrantz minns sin lärare Maj Samzelius, en engagerad dramapedagog och Vår Teater-profil. Trion Maj Samzelius, Vår Teaters grundare Elsa Olenius och deras vän författaren Astrid Lindgren präglade starkt Marika Lagercrantz barndom och senare yrkesval.

– Det är viktigt att säga att det var väldigt angeläget för de här kvinnorna att det inte handlade om att bli professionell, det handlade om att lära sig att samarbeta, att få tillgång till den skatt av berättelser som finns i världen. Och när man hade som allra roligast skulle man öppna dörren och se om det inte stod någon utanför som ville vara med, det sade alltid Maj.

DET FINNS EN TILL ANLEDNING till att Marika Lagercrantz valde teatern. Familjen. Den folkkära skådespelerskan är som bekant född in i en av Sveriges mest berömda kulturella och intellektuella släkter. Men för Marika själv handlade det inte om att förvalta sitt Lagercrantzka arv. Tvärtom – hon ville göra uppror mot det.

– Att välja det talade ordet var för mig en livsnödvändighet. En protest, förklarar hon.

Den unga Marika längtade efter handling, efter ett gemensamt skapande som gick att ta på. Inte efter att, likt sin far, författaren och publicisten Olof Lagercrantz, tillbringa sitt liv med näsan i böckerna. Och hon bestämde sig tidigt för att aldrig leva ihop med en författare.

– Jag har upplevt väldigt starkt, att de skrivande människorna, pappa framförallt; men även morfar och alla de andra författare jag hade omkring mig när jag var liten – de var inte intresserade av livet, av familjen. De var sällan närvarande i nuet. →

FOTO: MARGARETA BLOOM SANDERÅCE/DEL BILDEN

GERCRANTZ

Är det inte så för många som har en stark konstnärlig passion?

– Om kompositörer och konstnärer kan inte jag yttra mig. Men jag tror inte att det är riktigt lika knepigt som att leva med någon som skriver.

Upplevde din mor det så också?

– Inte alls. Hon var hans musa. Det var hennes första prioritet i livet som hon var jättelycklig över. Hon gjorde det av kärlek till litteraturen, min mamma tyckte att män skulle sitta i ett hörn och skriva och att jag borde vara som hon.

MEN DET VAR INTE en framtid som Marika Lagercrantz själv drömde om. Hon sökte in till Scenskolan i Stockholm men när hon inte kom in fann hon sin egen väg. Hon flyttade till Malmö, där hon engagerade sig i fria teatergrupper som Studiotatern och Mim-teatern.

Under samma period träffade hon teateraktivisten Chris Torch från det amerikanska experimentella teatersällskapet The Living Theatre. De gifte sig och var 1977 med om att grunda det politiska teaterkollektivet Jordcirkus. Gruppen turnerade flitigt, såväl i Sverige som internationellt. Deras specialitet var musikaliska gatuföreställningar där både amatörer och proffs deltog.

I dag är Jordcirkus kanske mest ihågkommen för gatumusikalen »Mullvadsoperan«, som de spelade i samband med ockupationen av ett rivningshotat bostadsområde i kvarteret Mullvaden på Södermalm. På 1980-talet flyttade Jordcirkus till nybyggda i Stockholmsförorten Skarpnäck, där de engagerade sig i stadsdelens kulturliv. Marika Lagercrantz bor sedan länge nästgårds, i Bagarmossen, där hon för tillfället ordnar kulturkvällar på en lokal pizzeria.

OM VÅR TEATER var Marika Lagercrantz konstnärliga ögonöppnare, blev Jordcirkus hennes scenskola. Och övertygelsen om teatern som en demokratisk plats dit alla är välkomna har varit en konstant i hennes karriär även om hon själv rönt stora framgångar som professionell skådespelare. Marika Lagercrantz har spelat otaliga roller på Stockholms stadsteater och andra scener; riktigt folkkär blev hon nog framförallt ge-

nom filmsuccéer som »Drömmen om Rita« och »Lust och fågning stor«. Huvudrollen i tv-serien »Emma Åklagare« är en personlig favorit och Marika Lagercrantz har fått flera priser för sina stridbara kvinnoroller.

Samtidigt har hon sett till att behålla en fot i amatörteatersammanhang, bland annat som ordförande i Amatörkulturakademien.

– Det har alltid funnits en stark lojalitet till amatörkulturen hos mig. Jag kommer ihåg var jag kommer ifrån, säger Marika Lagercrantz bestämt.

Det leder henne in på den tidigare utbildningsministern Jan Björklunds nedmontering av de estetiska ämnena i gymnasieskolan, något som upprörde henne rejält.

– Men det hindrar inte att folk runt om i landet, särskilt de unga, sjunger, skriver poesi, målar. Men att amatörkulturlivet inte ses som

**Att amatör-
kulturlivet inte ses
som en del av
kulturlivet av politikerna
– det är som att alla
fotbollslag där ute
inte skulle ha med
sport att göra!**

MARIKA LAGERCRANTZ

Född: 1954.

Bor: I Stockholmsförorten Bagarmossen.

Familj: Är gift med skådepolaren Peter Bergared, två döttrar och en styvdotter.

Teater, i urval: Merlin på Stockholms stadsteater, Fadern på Teater Plaza, Gustaf III på Dramaten.

Filmroller, i urval: Drömmen om Rita, Lust och fågning stor, Gossip, Män som hatar kvinnor.

Regi i urval: Rockens kvinnor, Agneta Pleijels Kungens komediant, Charles Dickens En julsaga, Ylva Eggehorns Näktergalen.

Aktuell med: Sätter upp kabarén En resa tur och retur med pianisten Elise Einarsdotter samt går en fortbildning i Göteborg

en del av kulturlivet av politikerna – det är som att alla fotbollslag där ute inte skulle ha med sport att göra!

MARIKA LAGERCRANTZ fick utlopp för sitt kulturpolitiska engagemang på ett nytt sätt när hon 2011 utnämndes till kulturråd på Sveriges ambassad i Berlin.

Var det en stark kontrast för dig att arbeta på Utrikesdepartementet?

– Alla förväntade sig det och sade »här är det väldigt hierarkiskt Marika«. Men jag upplevde faktiskt inte det. För teatern är också en väldigt gammal institution med strikta regler. Visst är UD en sluten värld, som många går in i som unga, jag har en dotter som gjort det. Men det var fantastiskt roligt att arbeta på en ambassad, i ett hus där hela samhället finns representerat.

Och den största utmaningen?

– Det var skrivbordsarbetet. Representationskapet; att inviga, tala, den svenska kulturen– allt det kan jag på mina fem fingrar. De administra-

tiva sysslorna var det nya för mig, men jag lärde mig faktiskt att uppskatta dem.

FRAMÖVER DÅ? Hur fortsätter man efter tre år i Berlins kokande kulturella smältdegel?

Frågan väcker något trött och vemodigt i Marika Lagercrantz ögon som inte enbart kan förklaras med en segdragen förkylning. Att vara motor i sin egen verksamhet kräver energi.

– Nu har jag fyllt 60 och visst kan jag tänka att det vore skönt att vara fast anställd på en institutionsteater. Det har inte blivit lättare att vara egen, tvärtom. Frågan är vad jag ska göra nu? funderar hon med blicken fäst på en punkt någonstans i fjärran.

Sedan sträcker Marika Lagercrantz på ryggen och det ekorrhäggiga uttrycket återvänder i ögonen. Teatervärlden, det håller hon stenhårt fast vid, är underbar. Där finns ett pågående samtal om konsten och politiken, där vill hon vara. Även om hon måste skapa ramarna för det själv. ■

Marika Lagercrantz medverkade i Riksteaterns uppsättning *Ung Rebell* som handlar om kvinnliga rockartister.

Pedagogerna Siw Leijon, Bodil Rudvall Rasmussen och Rita Winde trivs med Kultur på recept-arbetet.

NY ROLL FÖR PEDAGOGER

KULTURSKOLA PÅ RECEPT

Från lärarrollen till rollen som medmänniska. Fokus på det friska. Låta deltagarna återupptäcka glädjen, lusten och engagemanget. Möt de tre pedagogerna på kulturskolan i Helsingborg som arbetar med Kultur på recept.

text & foto Maria Ille André

– Jag blir inte trött på samma sätt när jag jobbar med Kultur på recept. Det är bara glädje. Jag är inte lärare, jag är en del av gruppen. Jag har större krav på mig själv i den vanliga undervisningen med elevernas önskemål om repertoar och vad de vill lära, säger Siw Leijon, sångpedagog på kulturskolan i Helsingborg.

Hon möter sin grupp med Kultur på recept-deltagare i foajén på Dunkers kulturhus. Tillsammans går de upp till körsalen på tredje våningen, där stolarna är placerade i halvcirkel. En flygel står mitt i rummet, men Siw Leijon föredrar att kompa på gitarren för att komma nära.

– Först sätter vi oss ner och pratar. Utan krusiduller börjar jag med sång. Många är jätteoroliga innan, när det står körsång på schemat. Men utan att de vet ordet av, har de sjungit en kanon. De flesta upplever det jättespositivt, säger hon.

Deltagarna är sjukskrivna och har fått Kultur på recept utskrivet. Under en tioveck-

orsperiod följer de ett schema med olika kulturaktiviteter. Till Siw Leijons körsång kommer de fyra-fem gånger tillsammans med högst tio andra.

– Det är jätteroligt att jobba med vuxna. Det ger oerhört mycket tillbaka när de är nöjda. Man mår bra av att sjunga. Det händer någonting fysiskt i kroppen också. Många som har varit sjukskrivna länge spänner sig, men plötsligt har de fått ner andningen.

De sjunger i en timme och fikar sedan tillsammans. Siw Leijon utgår från enkla sånger som deltagarna känner igen. Jag hade en gång en båt. Vem kan segla förutan vind? Någon Beatles-låt.

– Jag anpassar mig helt efter gruppen. Allt går på deras initiativ och vad jag spontant känner att de vill. Man får vara väldigt inkännande och inte pusha för mycket. Sång kan komma nära. Det kan vara någon som börjar gråta eller går ifrån. Då gäller det att inte göra någon stor affär av det, säger hon.

Flera av dem har fortsatt att sjunga i någon kör efter de tio veckorna.

VID FYRA TILLFÄLLEN får deltagarna möjlighet att spela ukulele med musikpedagog Bodil Rudvall Rasmussen.

– Det är spännande för mig också. Jag vet inte alls vilka som kommer. Jag har ju bara namnen. Det är bra att inte veta för mycket när vi ses. Omedvetet skapar man en fördom annars, säger hon.

Oftast börjar de lära sig låten Anders fiskbil, som spelas på lösa strängar. Sedan kommer D- och G-durackorden in.

– Det går lätt att hitta greppen på en ukulele. Jag brukar säga att de har jobbat bra när de har lite ont i fingertopparna. Jag vill visa att man kan musicera tillsammans med instrument också och inte bara med sång, även om man inte kan så mycket, säger Bodil Rudvall Rasmussen.

Hon plockar gärna in rytm-instrument. I någon grupp har även kontrabasen fått vara med. En del idéer om hur man kan använda instrumenten och göra små arrangemang har hon kunnat föra över till den traditionella kulturskoleundervisningen.

– En tamburin här och en

– Så fort patienten har tagit steget från sjukvården till kulturen har den blivit deltagare i stället, säger projektledare Christina Gedeberg-Nilsson.

»Det händer någonting fysiskt i kroppen också. Många som har varit sjuk-skrivna länge spänner sig, men plötsligt har de fått ner andningen.«

Siw Leijon

maracas där, lite som när kockar lagar mat och använder olika kryddor. Det tycker jag är roligt.

Bodil Rudvall Rasmussen är även utbildad specialpedagog med inriktning mot särskola.

– Det kan vara en hjälp att jag har haft elever med särskilda behov. Jag har fått en erfarenhet av olika situationer som kan uppstå och känner mig inte otrygg eller nervös. Jag lär mig mycket av deltagarna som kommer. De har mycket livserfarenhet, säger hon.

I EN RYMLIG ATELJÉ med utsikt över hamnen genom de fyra panoramafönstren träffar Kultur på recept-deltagarna konstpedagog Rita Winde vid fyra tillfällen.

Under de två timmarna arbetar de med konst och hinner också med att fika. Här är både bokstavligt och bildligt högt i tak.

– Det är väldigt generösa träffar, där man

berättar och diskuterar mycket. Jag jobbar med att avdramatisera de höga krav många har på sig själva. Många tror att det de skapar måste likna

något man har sett, men det behöver det inte alls, säger Rita Winde.

Hon låter deltagarna prova många olika material och tekniker för att kanske hitta sitt sätt att uttrycka sig konstnärligt.

– Alla har något förhållande till konst och bild. Det är ett bra uttryck. Väldigt allmängiltiga kunskaper och erfarenheter som man kan gräva i.

De övningar som deltagarna tycker är extra roliga använder Rita Winde sig sedan av i sin undervisning på kulturskolan.

– Jag har också blivit mer tempomedveten. I vissa övningar har jag gått för fort fram, men jag har lärt mig att vänta tills vi är klara. Jag trivs jättebra med att jobba med Kultur på recept. Det är en väldigt bra spridning på deltagarnas ålder, erfarenheter och yrken. Det kan vara allt ifrån en 64-årig herre från Irak till en arbetslös ung tjej som kommer direkt från skolan, säger hon.

INGEMAR PETERSSON, professor och läkare vid Skånes universitetssjukhus, har forskat om effekterna av Kultur på recept. Forskningen visar att de flesta deltagare mår betydligt bättre och att en del återgår i arbete efter tioveckorsprogrammet. Mer om forskningen kan man läsa i KulturSmockan nr 6/2014.

Enligt projektledare Christina Gedeberg-Nilsson diskuteras en utökning av Kultur på recept i andra delar av Skåne efter den lyckade satsningen i Helsingborg.

– Det handlar om att få smörgåsbordet av olika kulturaktiveter. Det är naturligt att kulturskolan är en del i detta. Här ges möjlighet till eget skapande. Det har blivit en succé och har uppskattats av deltagarna väldigt mycket, säger hon. ■

Kultur på recept

Kultur på recept – Skånemodellen startade i Helsingborg 2010 som ett pilotprojekt, som sedan blev treårigt. I år är målet att modellen ska implementeras i ordinarie verksamhet.

Projektet stöds av Finsam i Helsingborg, där Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Helsingborgs stad och Region Skåne ingår.

Kultur på recept kan skrivas ut till den som lider av psykisk ohälsa eller utbredd smärta och är sjukskriven eller riskerar att bli det. En vårdenhet kan skicka sina patienter till en rehabkoordinator, som presenterar programmet för dem.

Förutom eget skapande på kulturskolan ingår bland annat kulturhistoriska vandringar och besök på bibliotek och konserthus. Deltagarna får ett fritt kulturkort, som kan utnyttjas ett år efter tioveckorsprogrammet.

Källa: Christina Gedeberg-Nilsson

PROJEKT »UNGA LÅTSKRIVARE«

BERGMAN OCH G:SON INSPIRERADE I STOCKHOLM

Att skapa tillsammans, den energigivaren lyfte både Thomas G:son och Marit Bergman fram under dagen i Stockholm.

Låtskrivarna Marit Bergman och Thomas G:son mötte en grupp kulturskolelärare i Stockholm, och ljuv musik uppstod.

Faktiskt.

Det här var en del av Kulturskolerådets och SKAP:s satsning för att bygga vidare på det svenska musikundret.

text & foto Roland Cox

»DET BLIR BARA BÄTTRE och bättre och bättre...«

En grupp lärare sjunger mjukt i stämmor re-frängen till låten som de gjort på mindre än en timme, utifrån de senaste sms:en i deras mobiler.

Det var ett av de inspirationsstartskott som artisten och låtskrivaren **Marit Bergman** bjöd på när Kulturskolan Stockholm samlade ihop ett 30-tal av sina lärare för en skapande eftermiddag nyligen.

Hon och **Thomas G:son** ingår i en liten turné på fem orter som Kulturskolerådet valt ut – förutom huvudstaden även Norrköping, Göteborg, Malmö och Växjö.

Syftet är att inspirera, att bygga ett nätverk för lärare och att ta fram ett material för musikskapande.

– Det som svenskar gör i musikvärlden utomlands är enastående, säger **Magnus Funemyr**,

själv upphovsperson, tillika lärare på Fryshuset estetiklinje och projektledare för det aktuella »Unga låtskrivare«.

– I Japan just den här veckan är både singelettan och albumettan skrivna av svenskar. Så är det ganska ofta, remarkabelt med tanke på att vi bara är nio miljoner invånare,

OCH DET SVENSKA MUSIKUNDRET ska rulla vidare, det tycker inte minst näringsdepartementet, berättade SKAP:s ordförande **Alfons Karabuda** som fanns på plats.

– Det handlar om pengar, men inte bara. Det handlar om att skapa bra, demokratiska förutsättningar i samhället, att lära medborgare vad kultur är.

– Våra medlemmar minns hur de själva kom igång, vad som fungerade. Det finns ett stort intresse hos dem för att främja också kommande generationers musikskapande, bedyrade han.

Så hur bra är kulturskolorna på att gynna barns och ungdomars eget skapande? Ganska bra, om man får tro de flesta vi talade med.

– Vi får höga värden i brukarenkäter där eleverna själva beskriver hur de får vara delaktiga och vara med och skapa, säger **Marion Hauge Lindberg**, kulturskolechef i Stockholm.

– Men vi kan förstås bli ännu bättre. Därför är det spännande om vi kan föra samman både pedagogerna, eleverna och de professionella förebilderna.

»Mycket av undervisningen förut har gällt att återskapa gammal musik. Det kan nog vara en utmaning för lärarna att värdera barnens egna idéer.«

Magnus Funemyr

En grupp lärare, en timme, en låt. Dagen slutade med en övning som gav ett gäng nya sånger.

Hon tänker sig en fortsättning på projektet, med fortbildning i Stockholm för lärare och med fler inbjudna professionella kompositörer som tillsammans möter unga musikkapare.

Magnus Funemyr:

– Mycket av undervisningen förut har gällt att återskapa gammal musik. Det kan nog vara en utmaning för lärarna att värdera barnens egna idéer.

LÄRAREN PELLE EKERSTAM var där.

Han leder ett avancerat program för låtskriveri. Både Sara Riedel och Lykke Li har passerat hans kurser, och han skapar även med sina instrumentelever.

– Eftersom jag är låtskrivare själv är det naturligt att då och då sticka in ett »nu gör vi en egen låt« med mina gitarrelever, säger han.

– Jag tror att lärarna tar det här på allvar. Det leks mer nu för tiden, hoppas och tror jag.

Kollegan **Helene Ilste** har instrument, leder ensembler och jobbar med musikal.

– I musikal är det mycket skapande. Både yngre och äldre elever skriver ofta texter och skapar danser. De får vara med och bestämma mycket. Jag märker att de växer av det, säger hon.

SCHLAGERFENOMENET Thomas G:son med hittills 42 deltagande låtar i Melodifestivalen, mängt →

– Att bygga vidare på det svenska musikundret handlar inte bara om pengar, underströk **Alfons Karabuda**, ordförande i Skap, Sveriges kompositörer och textförfattare.

der av dansbandslåtar och andra produktioner i ryggen berättade om sin uppväxt på musikskolan i Skövde, hur han diggade hårdrock, älskade Yngwie Malmsteen och ville veta hur hans låtar var uppbyggda.

– Musikteori, jag tyckte det var skitkul, berättade han.

G:son hade ingen färdig verktygslåda för låtsnickeri att visa upp på seminariet, men det framgick att hans egen kreativa motor går igång på ramar och givna förutsättningar:

– Dansbandsmusiken har mycket mallar, vissa tempon och en struktur. Jag vill gärna ha något som sätter igång tankarna, som att det är en låt till en viss person eller med en viss karaktär. Och deadlines är positivt!

Att få en beställning är en bra startklick, det tycker både han och Marit Bergman. Vid sidan om muskarbetet har hon dragit igång popkollo för tjejer och undervisat i låtskrivari på musikhögskolor. Hon framhöll att musikövningar är till nytta för kreativiteten över huvud taget, även för den som ska konstruera en ny telefon eller göra om schemat för syrrorna på Södersjukhuset.

MARIT BERGMAN TIPSAD om några beställningar som kan kicka igång eleverna:

- Ha en artist i åtanke. Det kommer ofta inspiration om man skriver för Lady Gaga eller Kiss.

- Gör associationsrundor kring ett ord, som »älsafari«. Eller en helt fri association för att få loss modet att hitta på.

- Gör låtanalyser. Hur många takter vers? Ligger melodin still eller hoppar i oktaverna? Långa eller korta ord? Analysera en låt och skriv en egen efter samma mönster.

- Ta med tidningar, bläddra efter intressanta artiklar om det som händer i Medelhavet eller

Pelle Ekerstam leder låtskrivarkurser. Han tror att lärarna tar skapande lek mer på allvar idag än förr.

– Jag märker att barnen växer av att få varas med och skapa, säger Helene Iliste, lärare i Farsta.

en snöstorm i Norrland. Skriv utifrån det.

- Ta en låt, skriv en ny text och gör sen en ny melodi till den texten.

- Ordet »nej« är förbjudet. När alla vågar tänka högt uppstår ett naturligt flöde där var och en reagerar positivt på andras idéer.

Både Thomas G:son och Marit Bergman lyfte flera gånger värdet i att skapa tillsammans, i par eller grupp.

Just det fick lärarna i Stockholm prova under dagens final. Marit Bergman uppmanade dem att kolla sina sms och använda dem till en ordrik vers och en ordknapp refräng.

En timme senare släppte fem grupper varsin riktigt schysst sång med vardagliga, nära ord och ibland en öppning upp mot himlen.

»Idag är en särskilt svinbra dag, nämligen min födelsedag

*Klockan fyra, portkod 8415, skit i presenterna
/: Det blir bara bättre och bättre och bättre...:/« ■*

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN SÖKER

Chef till Kulturskolan

Kontakta områdeschef Erling Rask, 0470-419 97
Ansök senast 2015-12-31

Läs mer och ansök via
www.vaxjo.se/ledigajobb

Växjö kommun
Europas grönaste stad

MUSIKINSTRUMENT – NOTTAVLOR – NOTER
till skolor och privatpersoner

Skolornas Musikvaruhus Sareco AB

Etablerad 1958

www.sareco.com Tel 026-61 74 60

KULTURSKOLA UTAN GRÄNSER

VÄLKOMMEN TILL KULTURSKOLERÅDETS RIKSKONFERENS 2016 I LULEÅ

I Luleå bjuds du på ny kunskap, erfarenhetsutbyten och samtal om kulturskolans roll idag och framtiden! Rikskonferensen är årets viktigast branschträff för dig som arbetar med musik- och kulturskolor eller andra former för ungas kulturutövande. Rikskonferenserna har på senare år samlat över 200 deltagare från hela landet.

Temat för konferensen 2016 är samverkan. Hur kan kulturskolan samverka kommuner emellan? Hur är det med professionella utövare och civila samhället? Vilken typ av samverkan behövs det mera av?

På Rikskonferensen 2016 deltar bl.a. kulturminister Alice Bah Khunke, Monica Lindgren, Robert Wells, Marika Lagercrantz, Pia Kronqvist och Stefan Forsberg.

RESERVERA 16–18 MARS FÖR KULTURSKOLERÅDETS RIKSKONFERENS!

För mer information: www.kulturskoleradet.se

KULTURSKOLERÅDET

Avs:
Kulturskolerådet
Hornsgatan 103
117 28 Stockholm

Posten
**Klimat~
ekonomisk**
Posttidning

4Sound är **Sveriges ledande musikkedja** med 19 butiker i hela landet, från Umeå i norr till Malmö i söder.

Personlig service för dig som jobbar med utbildning och institution.

Vi erbjuder

- **Personlig service**
- **Kostnadsfri behovsanalys och offerering**
- **Marknadsledande varumärken**
- **Europaanpassande priser**
- **Snabba och trygga leveranser**

Kontakta oss på **skola@4sound.se** eller tel. 0770 - 11 05 00 så hjälper vi dig vidare.

Maria och Patric på webshoppens
Kontakta oss så hjälper vi dig.

4SOUND

WWW.4SOUND.SE